

Otázka členství akademického pracovníka v akademické obci fakulty

Legislativní komise AS ČVUT byla vyzvána předsedou senátu ČVUT vyložit otázku členství akademického pracovníka v akademické obci fakulty, zejména tedy texty zákona o vysokých školách § 70 odst. 1:

Akademickými pracovníky jsou ti profesoři, docenti, mimořádní profesoři, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří jsou zaměstnanci vysoké školy vykonávajícími v pracovním poměru podle sjednaného druhu práce jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost.

a § 25 odst. 3

Akademickou obec fakulty tvoří akademičtí pracovníci působící na této fakultě a studenti zapsaní na této fakultě.

Se členstvím v akademické obci fakulty je spojeno mimo jiné právo volit a být volen do akademického senátu fakulty a za fakultu do akademického senátu ČVUT. Rovněž je s tím spojena například otázka případného konce mandátu člena senátu ČVUT, který je Volebním a jednacím řádem AS ČVUT upraven (mimo jiné) takto:

Členství v AS ČVUT zaniká před uplynutím funkčního období:

a) ztrátou příslušnosti k té části akademické obce, kterou byl člen AS ČVUT volen,

...

§ 70 odst. 1 odpovídá jednoznačně na otázku, kdy je osoba akademickým pracovníkem ČVUT: musí mít pracovní poměr (tj. pracovní smlouvu) s ČVUT na vyjmenovaná pracovní místa. Není podstatné, ke které fakultě je zaměstnanec dle pracovní smlouvy zařazen a takových fakult může být i více s rozděleným pracovním úvazkem.

Členství zaměstnance ČVUT v akademické obci fakulty je zákonem vymezeno poněkud vágně v § 25 odst. 3 zákona slovním spojením „působí na fakultě“. Existuje tedy názor, že není třeba pro členství v akademické obci fakulty mít pracovní poměr se zařazením k této fakultě. Stačí, aby dotyčný byl akademickým pracovníkem ČVUT (s pracovní smlouvou se zařazením k jiné fakultě nebo k vysokoškolskému ústavu) a dále, aby pouze „působil“ na dané fakultě. Přitom pojem „působit na fakultě“ se může vyložit jako libovolná pedagogická a tvůrčí činnost, kterou obvykle vykonávají akademičtí pracovníci. Tato činnost není hrazena na základě pracovní smlouvy uzavřené s fakultou, ale náklady jsou například finančně vyrovnány na základě dohody o zabezpečení výuky mezi součástmi ČVUT.

Legislativní komise AS ČVUT nesouhlasí s názorem uvedeným v předchozím odstavci a uvádí toto:

Pro členství akademického pracovníka ČVUT v akademické obci fakulty je rozhodující, aby dotyčný byl zařazen podle pracovní smlouvy k této fakultě, tedy k té fakultě, která jménem ČVUT se zaměstnancem tuto smlouvu uzavřela. Není podstatná velikost úvazku. Pokud zaměstnanec ČVUT pouze vykonává činnost obvyklou jako akademický pracovník, ale tato činnost není vykonávána na základě pracovní smlouvy sjednané s fakultou, není takový zaměstnanec členem akademické obce fakulty.

Odůvodnění

1. Zákon definuje akademického pracovníka *školy* jako zaměstnance s pracovním poměrem na vyjmenovaná pracovní místa. Nestačí např. dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti. Z toho se dá vyvodit, že pro akademického pracovníka *fakulty* by měly platit analogické požadavky. Fakulty mají zákonem delegovány pravomoci vystupovat v pracovněprávních vztazích konaných na fakultě jménem školy, takže každý zaměstnanec má jednoznačně určeno, s kterou fakultou má sjednanu smlouvu a kde je zařazen k práci. Tím je jednoznačně dána jeho příslušnost k akademické obci fakulty. Při rozhodování o příslušnosti k akademické obci „o stupeň níže“ je zde tedy uplatněn princip analogie.

2. Protože s členstvím v akademické obci fakulty jsou spojena práva související s členstvím v akademických senátech, je bezpodmínečně nutné znát přesně datum nabytí tohoto členství a konce tohoto členství. Tyto údaje ale nelze z volně vykládané formulace „působit na fakultě“ jednoznačně vyvodit.

3. Pod pojmem „působit na fakultě“ si lze představit celou řadu velmi variabilních činností s různou mírou pracovní zátěže. Stanovit hranici, která míra pracovní zátěže již zaručuje členství v akademické obci fakulty, je skoro nemožné, protože míru pracovní zátěže v akademickém prostředí lze jen obtížně kvantifikovat.

4. Vzhledem k bodům 2 a 3 vede jakákoli volnější interpretace pojmu „akademický pracovník působící na fakultě“ k právní nejistotě v otázkách práva volby do akademického senátu, v otázce členství v akademickém senátu a s tím spojeným otázkám platnosti všech rozhodnutí akademických senátů fakult a školy. Interpretace formulace ze zákona „být akademický pracovník působící na fakultě“ jako „mít pracovní smlouvu podepsanou děkanem fakulty se zařazením k fakultě“ se jeví jako jediná srozumitelná s jasně stanovenými mantinely, kdo je a kdo není členem akademické obce fakulty a od kdy do kdy. To je v souladu se zásadou předvídatelnosti.

5. Sjednání pracovní smlouvy s fakultou je známkou trvalejšího vztahu mezi zaměstnancem a fakultou než činnost založená na dohodách, které lze často okamžitě a jednostranně vypovědět. Je přirozené, že „působení na fakultě“, na základě kterého vzniká členství v akademické obci fakulty, by mělo být podloženo takovým trvalejším vztahem.

6. Pracovník vykonávající činnost na fakultě dosud na základě dohod bez pracovního poměru, si může s fakultou sjednat pracovní smlouvu. Samozřejmě toto vyžaduje vůli obou stran. Tím tyto strany mimo jiné stvrzují, že činnost vykonávaná pracovníkem na fakultě je dostatečně rozsáhlá a pro fakultu potřebná a stojí za to založit trvalejší vztah podložený pracovní smlouvou. Včetně toho důsledku, že se pracovník stane členem akademické obce fakulty.

Poznámka

Legislativní komise v souvislosti s touto problematikou upozorňuje, že pracovní smlouvy akademických pracovníků s ČVUT mohou obsahovat a stále častěji obsahují sjednání různých úvazků se zařazením k více fakultám nebo ústavům ČVUT. Podobně mohou existovat studenti zapsaní na více fakultách. Takoví členové akademické obce ČVUT jsou členy akademických obcí více fakult. Na každé takové fakultě mohou uplatnit právo volit a být volen do akademického senátu fakulty, ale právo volit a být volen do akademického senátu ČVUT mohou uplatnit jen jednou. Technické zajištění této záležitosti by mělo být podrobněji upraveno v nově připravovaném Volebním řádu AS ČVUT.